

Část šestá

Výkon rozhodnutí

Hlava první

Nařízení a provedení výkonu rozhodnutí

Použití ustanovení o výkonu rozhodnutí

§ 274

Úplné znění § 274 – odst. 1, návěti, odst. 2 v tomto znění od 1. 1. 2011 – poslední změna zákonem č. 281/2009 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím daňového řádu; odst. 1 písm. a) v tomto znění od 1. 1. 2001 – poslední změna zákonem č. 30/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony; odst. 1 písm. b), c), d) v tomto znění od 1. 1. 2003 – poslední změna zákonem č. 151/2002 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím soudního řádu správního; odst. 1 písm. e), f), g) v tomto znění od 1. 1. 2013 – poslední změna zákonem č. 396/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony; odst. 1, písm. h), dovětek, v tomto znění od 1. 1. 2014 – poslední změna zákonem č. 293/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony

- (1) Ustanovení § 251 až 271 se použije s výjimkou § 261a odst. 2 a 3 i na výkon
- a) vykonatelných rozhodnutí soudů a jiných orgánů činných v trestním řízení, pokud přiznávají právo nebo postihují majetek;
  - b) vykonatelných rozhodnutí soudů ve správním soudnictví;
  - c) vykonatelných rozhodnutí rozhodčích komisí a smírů jimi schválených;
  - d) vykonatelných rozhodnutí státních notářství a dohod jimi schválených;
  - e) notářských zápisů se svolením k vykonatelnosti sepsaných podle zvláštního zákona;
  - f) vykonatelných rozhodnutí a jiných exekučních titulů orgánů veřejné moci;
  - g) rozhodnutí orgánů Evropských společenství;
  - h) jiných vykonatelných rozhodnutí, schválených smírů a listin, jejichž soudní výkon připouští zákon;
- s výjimkou titulu, který se vykonává ve správním nebo daňovém řízení.
- (2) Ustanovení § 337 až 337h se použijí i pro potřeby rozvrhového řízení o výtěžku z daňové exekuce prováděného na základě návrhu správce daně.

Komentář k § 274
Komentátor: Mádr

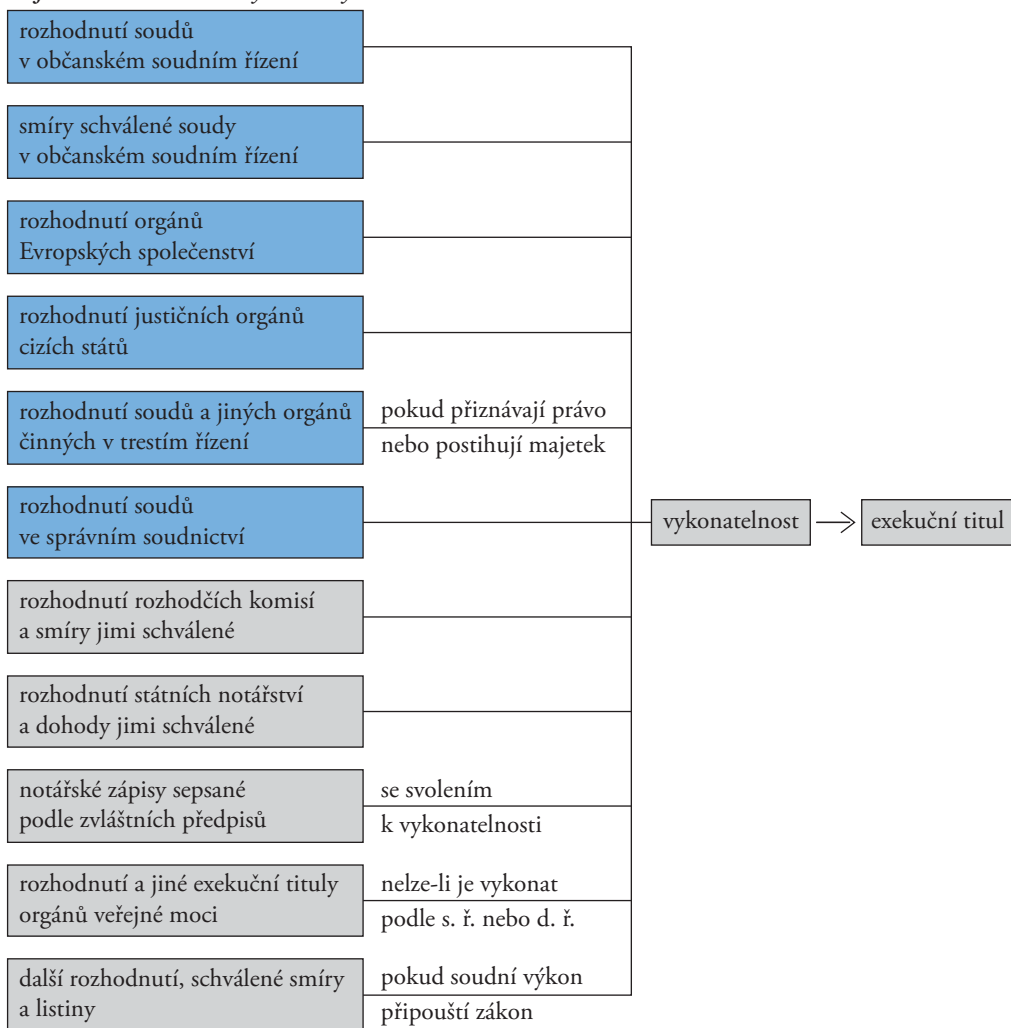
K odst. 1:

Již dříve bylo zmíněno, že výkon rozhodnutí může být nařízen i k vymození povinností uložených *jinými exekučními tituly*, než rozhodnutími vydanými v občanském soudním řízení. Soudy se tak ocitají v nezávislé roli „sběrného koše“, neboť jejich povinností je vykonávat i tituly, s jejichž vznikem nemají nic společného a jejichž podobu nemohly jakkoliv ovlivnit. Komentované ustanovení vyjmenovává, které další exekuční tituly lze v soudním řízení vykonat. Výčet je *pozitivní*, pod písmeny a)–h) vyjmenovává způsobilé exekuční tituly, v závěru však obsahuje i vymezení *negativní*. Úpravu v závěrečné části nutno vykládat tak, že dopadá na veškeré tituly, které mohou být vykonány v řízení dle některého ze dvou veřejnoprávních procesních kodexů – správního či daňového řádu. V takovém případě již nyní jejich soudní výkon nařít a provést nelze a zůstává pouze na orgánech veřejné moci (viz níže), aby svá rozhodnutí vykonaly samy, případně (tam, kde jim to zákon umožňuje) prostřednictvím soudního exekutora. Ustanovení tak ve svém důsledku představuje sice legislativními pravidly vlády zapovídanou, v mnohých případech značně znepráhledňující, nicméně v českém právním řádu zřejmě nikoliv absolutně nepřijatelnou či nepřípustnou (a legislativou stále využívanou) nepřímou novelu těch předpisů, které (v okamžiku účinnosti tzv. velké exekuční novely) zakotvovaly vedle správní (či daňové) exekuce i soudní výkon jednotlivých exekučních titulů vydaných orgány státní moci.

Výkon rozhodnutí jiných exekučních titulů se zásadně neodlišuje od výkonu rozhodnutí titulů vydaných v občanském soudním řízení. Proto se v něm užijí ustanovení § 251–271 s výjimkou § 261a odst. 2, 3. *Nejvyšší soud* ve svém výkladovém *stanovisku* ze dne 15. 2. 2006, *sp. zn. Cpjn 200/2005*, vidí důvod, pro který nelze ve vztahu k jiným exekučním titulům použít zákonnou fikci dle ustanovení § 261a odst. 2, 3, ve skutečnosti, že se tím „reflektuje okolnost, že *civilně procesní – exekuční – předpis nemůže z povahy věci zasahovat (ovlivnit, resp. měnit) hmotněprávní poměry, ustavené jinými, povýtce veřejnoprávními normami.*“

Ve zbytku se i při výkonu rozhodnutí jiných exekučních titulů postupuje dle výše uvedených ustanovení zákona. To platí také o posuzování podmínek *materiální vykonatelnosti* exekučního titulu podle ustanovení § 261a odst. 1 (viz komentář k němu). Zkoumání podmínek materiální vykonatelnosti a předpokladů pro

Graf č. 5: Přehled soudně vykonatelných exekučních titulů.

nařízení výkonu rozhodnutí nelze zaměňovat s posuzováním *věcné správnosti* exekučního titulu. Soud tak může (a musí) posoudit mimo jiné, zda titul byl vydán orgánem k tomu pravomocným, jeho obsahem je však vázán a (s výjimkami zmíněnými již v komentáři k § 268 odst. 1 písm. g/, h/) není oprávněn přezkoumávat jeho věcnou správnost. K posuzování podmínek *vykonatelnosti formální* viz § 275 odst. 2 a komentář k němu.

Komentované ustanovení je především výčtem jednotlivých exekučních titulů, podle kterých se lze domáhat nařízení výkonu rozhodnutí.

K písm. a): Exekučními tituly vydanými v trestním řízení jsou především rozsudky o náhradě škody (§ 228 tr. ř.), usnesení o náhradě nákladů řízení (§ 155 tr. ř.), usnesení o pořádkové pokutě (§ 66 odst. 1 tr. ř.) uložené v tomto případě soudem, státním zástupcem nebo policejním orgánem. Rozhodnutí vydaná v trestním řízení obvykle neobsahují lhůtu k plnění (s výjimkou případů, kdy soud vyslovil dle § 228 odst. 2 tr. ř., že závazek má být splněn ve splátkách, jejichž výši a podmínky splatnosti zároveň určil). S ohledem na to, že podmínky vykonatelnosti rozsudků i usnesení vydaných v trestním řízení jsou výslovně upravovány v § 139, 140 tr. ř., nepůsobí tato skutečnost nedostatek materiální vykonatelnosti. V případě rozsudku je s výjimkou zmíněné možnosti stanovit zaplacení ve splátkách vykonatelnost vázána na jeho právní moc. Rovněž vykonatelnost usnesení je spojena obvykle s jeho právní mocí. Vedle toho však usnesení je vykonatelné, i když dosud nenabylo právní moci, jestliže zákon proti němu sice připouští stížnost, avšak nepřiznává jí odkladný účinek (§ 140 odst. 2 tr. ř.).

K písm. b): Rozhodnutí soudů vydaná ve správním soudnictví jsou rozsudky a usnesení, kterými je uložena povinnost k plnění. Zvláštností, která zde může přinášet problémy, je skutečnost, že dle úpravy v soudním řádu správním vystupují ve správním soudnictví jako účastníci řízení i správní orgány, které však nemají způsobilost být samostatným účastníkem občanského soudního řízení. Soudní řád správní z tohoto důvodu obsahuje ustanovení § 63, podle kterého při výkonu rozhodnutí soudu, které bylo vydáno podle tohoto zákona, platí, že je-li uložena povinnost správnímu orgánu, který je

- orgánem moci výkonné, je povinna ji splnit za stát jeho organizační složka (povinným je stát);
- orgánem veřejnoprávní korporace, je povinnou veřejnoprávní korporace (povinným je obec či kraj).

Lze považovat za určitý nedostatek rozhodnutí vydaných ve správním soudnictví, pokud účastníci řízení nejsou o této skutečnosti v rozhodnutí poučeni. Stává se pak, že za situace, kdy je například povinnost nahradit náklady řízení uložena krajskému úřadu, oprávněný z tohoto rozhodnutí v mylné představě, že povinným ve výkonu rozhodnutí je rovněž tento úřad, podá návrh na nařízení výkonu rozhodnutí právě proti němu. Potom je povinností soudu vést oprávněného ke správnému označení účastníka (srov. komentář k § 19 a § 43 odst. 1).

K písm. c): Rozhodčí komise zmíněné v této části komentovaného ustanovení rozhodovaly v minulosti některé pracovní spory mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem. Novelou dřívějšího zákoníku práce (zák. č. 65/1965 Sb.; tento pracovní kodex byl nahrazen stejnojmenným zákonem č. 262/2006 Sb.) provedenou zák. č. 3/1991 Sb. s účinností od 1. 2. 1991 byly tyto orgány zrušeny. Jimi dříve vydaná **rozhodnutí a schválené smíry** však účinky nepozbyly, zůstaly exekučními tituly.

K písm. d): Někdejší státní notářství zanikla na základě zákona č. 264/1992 Sb. s účinností od 1. 1. 1993. I zde však **rozhodnutí** jimi vydaná a **smíry jimi schválené** svých účinků nepozbyly a zůstaly exekučními tituly.

K písm. e): **Notářský zápis se svolením k vykonatelnosti** se od ostatních exekučních titulů odlišuje především v tom, že není výrazem rozhodovací pravomoci určitého orgánu, ale kvalifikovanou formou osvědčeným právním jednáním o závazku povinného splnit v konkrétně vymezené lhůtě určitou povinnost vůči oprávněnému a současně o svolení povinného, aby v případě jejího nesplnění řádně a včas mohl být nařízen a proveden výkon rozhodnutí (či exekuce) již pouze na základě tohoto zápisu.

K tomu, aby takový notářský zápis mohl být exekučním titulem, musí splňovat formální náležitosti dle ustanovení § 63 notářského řádu. Dle těchto ustanovení musí obsahovat:

- místo, den, měsíc a rok právního jednání,
- jméno a příjmení notáře a jeho sídlo,
- jméno, příjmení, bydliště a datum narození účastníků a jejich zástupců, svědků, důvěrníků a tlumočnicků, je-li zástupcem právnická osoba, pak její název, sídlo a identifikační číslo,
- prohlášení účastníků, že jsou způsobilí samostatně právně jednat v rozsahu právního jednání, o kterém je notářský zápis,
- údaj, že byla ověřena totožnost účastníků, svědků, důvěrníků, tlumočnicků, a zástupců účastníků, nebo údaj, že je notář zná osobně, a je-li zástupcem účastníka právnická osoba, údaj o tom, že byla notáři prokázána její existence a totožnost toho, kdo ji zastupuje,
- obsah právního jednání,
- údaj o tom, že byl zápis po přečtení účastníky schválen,
- podpisy účastníků nebo jejich zástupců, svědků, důvěrníků a tlumočnicků,
- otisk úředního razítka notáře a jeho podpis,
- další náležitosti, stanoví-li je notářský řád.

Přímo vykonatelným notářským zápisem je tradičně zápis o dohodě účastníků podle ustanovení § 71b notářského řádu. Podle jeho odst. 1 musí dohoda účastníků obsahovat:

- označení osoby, která se zavázala ke splnění pohledávky nebo jiného nároku (osoby povinné),
- označení osoby, jejíž pohledávka nebo jiný nárok mají být splněny (osoby oprávněné),
- skutečnosti, na nichž se pohledávka nebo jiný nárok zakládá,
- předmět plnění,
- dobu plnění,
- prohlášení povinné osoby o svolení k vykonatelnosti zápisu.

Zásadní obsahovou náležitostí tohoto zápisu je vlastní **dohoda účastníků**, kterou se jeden z účastníků dohody zavazuje splnit pohledávku nebo jiný nárok druhého účastníka vyplývající ze závazkového právního vztahu, a současně **svolení k přímé vykonatelnosti** zápisu. Tím účastník, jenž se dohodou zavazuje (jako osoba povinná), dává souhlas, aby podle tohoto zápisu byl nařízen a proveden výkon rozhodnutí (exekuce), jestliže svou povinnost řádně a včas nesplní.

Soudní praxí byl vysloven závěr, že dohoda musí obsahovat závazek, který má povinná osoba splnit v budoucnu (viz *usnesení Nejvyššího soudu* ze dne 20. 1. 2005, *sp. zn. 20 Cdo 207/2004*). To není překážkou dohodě, kterou se povinná osoba zaváže v době po jejím uzavření splnit nárok, který měla (na základě konkrétního hmotněprávního vztahu) splnit již dříve. Naproti tomu není nutné, aby dohoda obsahovala i právní úkon, který je hmotně právním základem nároku, k jejímuž splnění se osoba povinná zavazuje – např. smlouvu o půjčce (zde viz např. *usnesení Nejvyššího soudu* ze dne 14. 4. 1999, *sp. zn. 21 Cdo 2020/98*).

Nejvyšší soud ve své judikatuře též dovodil, že v notářském zápise, který má být řádným exekucním titulem, nelze dobu plnění případných úroků z prodlení a smluvní pokuty vymezit způsobem obvyklým v soudních rozsudcích, tedy počátečním dnem a stanovením do zaplacení, neboť takto není jednoznačně určeno, kdy jsou tato nároky splatné a do kdy se mají platit (viz *usnesení Nejvyššího soudu* ze dne 17. 5. 2007, *sp. zn. 20 Cdo 3288/2006*). Tento závěr následně usměrnil *Ústavní soud*, a to *nálezem* ze dne 23. 10. 2014, *sp. zn. III. ÚS 3347/12*, v němž popsané závěry omezil pouze ve vztahu ke smluvní pokutě, naopak ve vztahu k úrokům či úrokům z prodlení jako příslušenství pohledávky dovodil, že určení doby plnění „do budoucna“ v těchto případech na újmu požadované určitosti stanovení doby plnění, a tedy ani na újmu materiální vykonatelnosti notářských zápisů se svolením k vykonatelnosti, není.

Pokud je poskytnutí předmětu plnění vázáno na splnění podmínky, popřípadě vzájemné povinnosti oprávněné osoby, je třeba, aby dohoda účastníků takové podmínky či vzájemné povinnosti obsahovala (§ 71b odst. 2 notářského řádu).

Novelou provedenou zák. č. 7/2009 Sb. byla možnost přímého výkonu notářského zápisu rozšířena i na notářské zápisy o právním jednání, ve kterém se účastník zaváže splnit peněžitý dluh vyplývající ze závazkového právního vztahu zakládaného právním jednáním, o kterém je notářský zápis (§ 71a odst. 1 notářského řádu), stejně jako na notářské zápisy o jednostranném právním jednání povinného, kterým je uznání peněžitého dluhu (§ 71a odst. 2 notářského řádu). V obou případech musí notářský zápis obsahovat svolení zavázaného účastníka k přímé vykonatelnosti zápisu, aby byl podle něj nařízen a proveden výkon rozhodnutí (či vedena exekuce) a aby byl zápis exekucním titulem. Obsahem právního jednání, o němž je zápis dle § 71a odst. 1 notářského řádu, musí být výše dluhu, lhůta k plnění. Obsahem právního jednání, o němž je zápis dle § 71a odst. 2 notářského řádu (tedy uznání dluhu), pak musí být vedle výše dluhu i označení právního důvodu dluhu, osoby věřitele (tedy oprávněného), lhůta pro zaplacení dluhu a povinnost povinného zaplatit dluh ve lhůtě.

Velkou exekucní novelou bylo soudním exekutorům odebráno oprávnění sepsávat *exekutorské zápisy* se svolením k vykonatelnosti, v důsledku čehož byl též z komentovaného ustanovení exekutorský zápis vypuštěn z výčtu exekucních titulů, podle kterých lze nařídit a provést výkon rozhodnutí. Exekutorské zápisy, které byly sepsány do dne nabytí účinnosti novely (1. 1. 2013), však exekucním titulem zůstávají i nadále. Uvedená skutečnost však již nevyplývá z komentovaného ustanovení, nýbrž z přechodných ustanovení ke změnám občanského soudního řádu tzv. velkou exekucní novelou (část první, čl. II, bod 10. zákona č. 396/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony).

K písm. f): Vykonatelná rozhodnutí orgánů veřejné moci (myšleno jiných než soudů rozhodujících v občanském soudním řízení a jiných orgánů veřejné moci, výslovně uvedených v předcházejících písmenech komentovaného ustanovení) byla v této podobě jako exekucní titul zakotvena rovněž velkou exekucní novelou, a to ve snaze o obecnější zakotvení oproti úpravě dřívější.

Občanský soudní řád *definici orgánů veřejné moci* neobsahuje. Lze ji však v českém právním řádu najít (a to v různé, mnohdy značně „kreativní“ podobě) v právních předpisech jiných. Zřejmě nejširším způsobem tato orgány definuje zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a automatické konverzi dokumentů, který mezi ně zahrnuje státní orgány, orgány územních samosprávných celků, státní fondy, zdravotní pojišťovny, Český rozhlas, Českou televizi, samosprávné komory zřízené zákonem, notáře a soudní exekutory.

Na tomto místě je proto vyslovován závěr, že za orgány veřejné moci ve smyslu komentovaného ustanovení třeba považovat veškeré *orgány, které jsou podle zákona* (kteréhokoliv) *oprávněny autoritativně rozhodovat o individuálních právech a povinnostech fyzických a právnických osob*.

Vedle soudů se jedná především o *orgány veřejné správy* – moci výkonné, územních samosprávných celků a jiných orgánů, právnických a fyzických osob, pokud vykonávají působnost v oblasti veřejné správy, tedy správních orgánů ve smyslu ustanovení § 1 odst. 1 zák. č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění předpisů pozdějších (správní rozhodnutí). Právě výkon jejich rozhodnutí byl do účinnosti velké exekucní novely upravován v této části komentovaného ustanovení.